

FØDEVARE- OG VETERINÆRAFTALE 2024-2027

Én samlet fødevare- og veterinæraftale

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre, Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Danmarksdemokraterne og Alternativet

En samlet fødevare- og veterinæraftale

Danske fødevarer er kendt for at have en høj fødevarer sikkerhed, og den danske husdyrproduktion er kendt for at have et højt sundhedsniveau. Senest har regeringen og en lang række partier indgået Danmarks første dyrevelfærdsaftale, der skal understøtte en bæredygtig produktion og højne dyrevelfærden bredt. Det giver tryghed hos de danske forbrugere og store fordele for danske virksomheder på eksportmarkederne. Fødevarer kontrollen og veterinærkontrollen er afgørende faktorer i opretholdelse af fødevarer sikkerheden og tilliden til danske produkter, som møder tillid og respekt i både Danmark og udlandet. Denne position skal opretholdes og løbende tilpasses ved hjælp af en målrettet og effektiv data driven kontrol, suppleret med tilstrækkelig og opdateret vejledning af virksomheder, herunder primærproducenter.

De seneste år har vist, at vi lever i en uforudsigelig tid, der stiller krav til statslige myndigheders håndtering både før, under og efter en krise. Kriser påvirker på tværs af fødevare- og veterinærområdet, hvilket tilsiger, at der laves én samlet aftale for fødevare- og veterinærområdet.

Det er ambitionen, at fødevare- og veterinærområdet i højere grad sammentænkes med fokus på forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme husdyrsygdomme og zoonoser, beredskab, kontrol og vejledning. Aftaleparterne er enige om, at dette kan gøres ved at skabe en mere overordnet økonomisk ramme, der sætter en politisk retning på grundlag af fire hovedprincipper, som styrelsen overordnet skal sigte efter på centrale områder.

Aftaleparterne er enige om, at følgende hovedprincipper, der alle understøtter fremtidens bæredygtige forbrugere samt mennesker og dyrs sundhed, er til gavn for en innovativ dansk fødevarer sektors udvikling og eksport:

- Hovedprincip 1: *Ét samlet beredskab*
- Hovedprincip 2: *Bæredygtighed i alle led*
- Hovedprincip 3: *Et fremtidssikret kontrolkoncept*
- Hovedprincip 4: *Understøttende og professionel kontrol*

I aftaleperioden ønsker aftaleparterne at skabe forenkling og bedre rammer for danske virksomheder inden for både veterinær- og fødevareområdet. Det skal være attraktivt at drive virksomhed i hele fødevarer kæden i Danmark, og mødet med myndighederne skal opleves som både vejledende og understøttende.

Aftaleparterne er enige om, at Fødevarer styrelsen inden for rammerne af aftalens overordnede principper, målsætninger og aftalte indsatser får mulighed for at foretage prioriteringer med henblik på at sikre effektiv opgavevaretagelse. I forbindelse hermed vil der bl.a. være øget fokus på reduktion af gebyrer og kontroltryk. Gebyrer skal ikke være en hæmsko for fødevarer erhvervets konkurrenceevne. Det skal derfor sikres, at Fødevarer styrelsens gebyrfinansierede kontroller varetages effektivt, samt at erhvervet oplever stabilitet og gennemsigtighed i gebyrerne. Det skal være tydeligt, hvad der ligger til grund for betalingen af kontrollen. Som led heri iværksættes tiltag, der kan reducere gebyrerne på styrelsens kontrolordninger, herunder f.eks. reduktion af gebyrfinansierede ekstra opfølgende kontrolbesøg. Aftaleparterne noterer sig, at arbejdet vil blive afrapporteret til aftalekredsen.

Det er samtidig vigtigt at balancere kontrol- og vejledningsinitiativerne, så de fortsat understøtter en risiko- og behovsorienteret kontroltilgang samt, at der sikres en effektiv opgavevaretagelse af Fødevarestyrelsens kerneopgaver. Det skal bidrage til at øge regelefterlevelsen hos de virksomheder, der ikke har evne eller vilje til at overholde reglerne, hvilket kan have konsekvenser for forbrugernes sundhed og risikere at skade tilliden til danske produkter og virksomheder.

Aftaleparterne er enige om, at fødevarekontrollen i endnu højere grad skal være risiko- og behovsorienteret samtidigt med, at det samlede kontroltryk på fødevarevirksomhederne skal sænkes. Der skal sættes ind der, hvor effekten er størst. Det vil sige der, hvor der er udfordringer, så vi fortsat sikrer en høj dansk fødevaresikkerhed, samtidigt med at vi anerkender dem, der kan og vil.

Aftaleparterne noterer sig, at Fødevarestyrelsen i dag har en praksis, hvor bødeniveauet dels er afhængigt af typen af overtrædelse – samt af flere forhold, herunder om der er eventuelle formildende og/eller skærpene omstændigheder. De vejledende bødestørrelser er fastsat i forhold til en mindre virksomhed. For små virksomheder skal bøden som udgangspunkt nedsættes med 50 pct. og for mellemstore eller store virksomheder skal bøden som udgangspunkt forhøjes med henholdsvis 50 pct. og 100 pct.

På veterinærområdet noterer aftaleparterne sig, at der som led i den politiske aftale om dyrevelfærd 2024-27 var enighed om at øge kontrolniveauet, så en gennemsnitlig grise- eller kvægbesætning som udgangspunkt besøges hvert 5. år. Kontrollen fokuseres mod grise- og kvægbesætninger, hvor der er faglig begrundelse for at hæve kontroltrykket. Samtidig styrkes datagrundlaget med henblik på at fastlægge kriterier for udpegning til kontrol, så indsatsen fokuseres yderligere på de områder og besætninger, hvor behov for kontrol og vejledning, samt risikoen for overtrædelser, vurderes at være størst. Endvidere er det andet opfølgende kontrolbesøg efter anmærkninger på veterinærområdet blevet afskaffet, hvilket bidrager til en samlet reduktion i antallet af kontroller på veterinærområdet.

Endelig noterer aftaleparterne sig, at regeringen ønsker, at tilsyn tilrettelægges på en ny måde for at optimere ressourceanvendelsen på kontrolområdet for såvel fødevareproducenter som myndigheder. Derfor undersøges det, hvordan kontrolindsatsen over for fødevarevirksomheder kan samordnes mere på tværs af myndigheder og de enkelte kontrolområder, hvor det er relevant. Dette vil blive gjort i form af f.eks. et pilotprojekt på ministerområdet.

Hovedprincip 1: Ét samlet beredskab

Fødevarestyrelsen skal sikre et robust beredskab, der er i stand til at håndtere fremtidens kriser. Fødevarestyrelsens beredskabsindsatser har de seneste år haft en afgørende rolle i flere situationer, bl.a. i forbindelse med COVID-19, ift. forebyggelse og bekæmpelse af husdyrsygdomme og zoonoser, PFAS og forsyningskrisen i 2022.

Overvågning, et højt forebyggelsesniveau og frem for alt et effektivt beredskab til hurtig og vellykket håndtering af både fødevarerelaterede og veterinære hændelser er vigtige forudsætninger for at begrænse afledte konsekvenser heraf for forbrugere, virksomheder og brancher.

Fødevarestyrelsen skal, såvel fagligt som organisatorisk, fortsætte med at udvikle et endnu mere robust beredskab, der fokuserer på overvågning, forebyggelse og forbedelse. Dette gøres bl.a. ved løbende trussels- og risikovurderinger og ved at sikre optimal brug af data til overvågning af sygdomme og udbrud for at kunne give aktuelle og opdaterede situationsvurderinger.

Aftaleparterne er enige om at prioritere initiativer, der understøtter dette, herunder styrkelse af beredskabet, styrkelse af samarbejdet med andre myndigheder og øvrige relevante aktører mv.

Hovedprincip 2: Bæredygtighed i alle led

Bæredygtighed skal være et fagligt princip, som skal afspejles i Fødevarestyrelsens opgavevaretagelse. Det er væsentligt, at der kontinuerligt arbejdes med at udforske rammerne for fødevarer sikkerhed samt dyresundhed og -velfærd i et bæredygtigt perspektiv.

I dag findes der en række mærker på fødevarerne som f.eks. Dyrevelfærdsmærket og 'Det røde Ø-mærke'. Hertil kommer det fælles nordiske ernæringsmærke 'Nøglehulsmærket' samt fuldkornspartnerskabets logo. Mærkningsordningerne er relevante for mange forbrugere og gør en forskel, da de stiller krav til producenterne. Endvidere har mærkerne også en effekt ift. at hjælpe forbrugerne med at træffe bæredygtige og/eller sunde valg, når de handler. Aftaleparterne er enige om at undersøge hvilke muligheder der er i forhold til obligatorisk berigelse af plantebaserede drikke med relevante næringsstoffer, herunder også de økologiske, under hensyn til reglerne i berigelsesforordningen, videnskabelig begrundelse og hensynet til varernes frie bevægelighed. Såfremt Kommissionen godkender, at der fra dansk side arbejdes videre med obligatorisk berigelse af økologiske plantebaserede drikke, vil der være behov for politisk stillingtagen og drøftelse om den konkrete implementering. Aftalekredsen vil i den forbindelse få forelagt et beslutningsoplæg. Derudover er aftaleparterne enige om, at Fødevarestyrelsen fortsat skal prioritere arbejde med at revidere alle kostanbefalinger, herunder de officielle kostråd samt de supplerende kostråd til bl.a. vegetarer og veganere.

Aftaleparterne er enige om, at det i aftaleperioden prioriteres, at der fortsat etableres et grundlag for et frivilligt statskontrolleret nationalt klimamærke for at understøtte den bæredygtige udvikling. Klimamærket kan hjælpe forbrugere med at vælge mindre klimabelastende fødevarer, og dermed bidrage til at reducere den samlede klimabelastning fra kosten. Dette underbygges af erhvervets ønske om at tilvejebringe et grundlag for et klimamærke, så de relevante potentialer på fødevarerområdet kan indfries, samtidig med at mærket kan sikre, at forbrugerne kan træffe et oplyst valg.

På madspildsområdet er der store potentialer, som kan og skal indfries. I det daglige kan der være lovgivningsbarrierer, der udfordrer ambitionerne om at reducere omfanget af madspild. Det er relevant at iværksætte tiltag, der kan fjerne eller reducere disse barrierer. Tiltagene indgår som led i regeringens madspildstrategi, der blev annonceret den 27. marts 2024. Madspildstrategien omfatter en række initiativer, der samlet set skal understøtte regeringens ambition om at reducere madspild.

Bæredygtighed indebærer også understøttelse af dyrenes sundhed. Sunde dyr har lavere medicinforbrug, herunder antibiotikaforbrug, bedre foderudnyttelse og optimeret produktionstid. Bekæmpelse af husdyrsygdomme og fortsat fokus på ansvarlig brug af antibiotika vil bidrage til at bekæmpe antibiotikaresistens i samfundet og gøre den animalske produktion mere bæredygtig.

Aftaleparterne er enige om, at Fødevarestyrelsen skal arbejde med aktiviteter, der har betydning for bæredygtighed og de mulige dilemmaer, der kan være ift. produktion, udbud og efterspørgsel. Endvidere er aftaleparterne enige om, at Fødevarestyrelsen skal fortsætte og udvikle aktiviteter, der skal medvirke til at understøtte ambitionen om en reduktion i antibiotikaforbruget i husdyrproduktionen. Aftaleparterne er enige om, at målsætningen om en 8 pct. reduktion i antibiotikaforbruget med udgangspunkt i 2018 niveauet, skal opnås inden for aftaleperioden. Målsæt-

ningen kan i aftaleperioden blive revurderet under hensyn til udviklingen i antibiotikaforbruget og anbefalinger fra det Veterinærmedicinske Råd. Aftaleparterne er endvidere enige om at igangsætte en forundersøgelse til en benchmarkingmodel for dyrlæger. Såfremt afgiftsmodellen vedrørende halekupering af grise aftalt i Dyrevelfærdsaftalen 2024-2027 har den ønskede effekt, er aftaleparterne enige om, at muligheden for at implementere samme incitamentsmodel for antibiotikaforbrug skal undersøges, idet afgiften skal håndteres i regi af produktionsafgiftsfonden.

Hovedprincip 3: Et fremtidssikret kontrolkoncept

Der er behov for løbende at udvikle og optimere kontrolkoncepterne og udnytte potentialerne i teknologi, data og øget digitalisering for at optimere Fødevestyrelsens kerneopgaver: kontrol og vejledning – både før, under og efter kontrol. Ambitionen er at prioritere og fortsætte udviklingen imod endnu mere risiko- og behovsorienteret kontrol uden at give køb på dyresundhed og -velfærd, foder- eller fødevarsikkerheden. Aftaleparterne er derfor enige om, at Fødevestyrelsen fortsat skal prioritere at have fokus på at videreudvikle kontrolgrundlaget og de databaserede værktøjer, der understøtter kontrolkoncepterne på fødevarer- og veterinærområdet.

For at kunne tilpasse kontrollen til de strukturelle ændringer og behov i erhvervet og det aktuelle trusselsbillede, er aftaleparterne enige om, at Fødevestyrelsen løbende skal have mulighed for at prioritere og skalere mellem kontrolindsatserne i forhold til risici og behov. Det gælder i indhold såvel som i antallet af kontroller, således at f.eks. kvaliteten i den enkelte kontrol og antal udførte kontroller ses i sammenhæng.

Aftaleparterne er enige om, at der sker en generel reduktion i antallet af fødevarerkontroller uden, at det sætter fødevarsikkerheden over styr. Som led i dette vil første opfølgende kontrolbesøg bl.a. blive justeret således, at det fremadrettet vil være sanktionens karakter, der er udslagsgivende for den opfølgende kontrol. I forbindelse hermed noterer aftaleparterne sig, at Fødevestyrelsen i dag foretager en konkret vurdering af om nogle overtrædelser betragtes som så bagatelagtige, at sanktionering bør undlades. I stedet gives vejledning, og det dokumenteres på kontrolrapporten, hvilket forhold, der vejledes om.

Småskala-virksomheder er ofte karakteriseret ved at være mindre virksomheder med mange forskellige aktiviteter, såsom mindre dyrehold til fødevarerproduktion, samt salg af fødevarer til forbrugere i eksempelvis stalddør eller gårdbutikker samt levering til andre lokale detailvirksomheder. De mange aktiviteter vil medføre mange forskellige typer af kontrol, som kan opfattes som disproportionale i forhold til den enkelte virksomhed og dens aktiviteter. I Fødevarerforlig 4 blev der i småskalapakken igangsat en række initiativer, der samlet skulle afhjælpe udfordringer for små virksomheder og dermed understøtte innovation og bæredygtighed og imødekomme nye fødevareretrends uden at gå på kompromis med fødevarsikkerheden. Aftaleparterne er enige om, at arbejdet med indsats, der sikrer, at småskalavirksomhederne oplever en mere smidig kontrolindsats, som i højere grad er tilpasset virkeligheden i småskalavirksomheder, skal prioriteres. Der laves derfor en småskalapakke II, hvor de fem indsatsområder, som blev iværksat ifm. Fødevarerforlig 4, fortsætter som en del af Fødevestyrelsens generelle opgavevaretagelse. Blandt andet vil Fødevestyrelsen, som led i effektiviseringen af kontrollen, have fokus på struktureringen af kontrol og mødet med Fødevestyrelsen for småskalavirksomheder, herunder ved at gennemføre nabotjek i sammenlignelige lande. Fødevestyrelsen vil desuden indhente risikovurderinger på ændring af de eksisterende mængdegrænser for stalddørssalg samt i aftaleperioden udvikle en vejledningsindsats til at understøtte småskalavirksomhedernes samlede egenkontrol.

Endvidere vil aftalekredsen inden medio 2025 blive forelagt et oplæg til eventuelle indsats, der vil kunne tilføjes småskalapakke II. Oplægget vil pege på indsats, der

kan styrke kommunikationen med småskalavirksomheder, kontrollen på tværs af fødevarer- og landbrugsområdet samt evt. digitaliseringsindsatser. Der vil i forbindelse hermed blive forelagt et oplæg til finansiering af de supplerende indsatser, som aftalekredsen vil skulle tage stilling til.

Endelig ændres bagatelgrænsen for fødevareraktiviteter, der sælger fødevarer ved lejlighedsvis arrangementer, så der ikke længere gælder en begrænsning på 10 årlige arrangementer men alene en begrænsning på 30 dage.

Afslutningsvis er aftaleparterne enige om, at Fødevarestyrelsen i løbet af aftaleperioden skal se på, hvordan man kan minimere risikoen for, at ejerskifte bruges til at komme ud af en dårlig kontrolhistorik og en eventuel virksomhedskarantæne.

Hovedprincip 4: Understøttende og professionel kontrol

Det skal være attraktivt at drive virksomhed i Danmark, og det er vigtigt, at de erhvervsdrivende – i mødet med myndighederne – oplever støtte og vejledning.

De virksomheder, som lever op til deres ansvar, skal i kontrolbesøget mødes med dialog og tillid. De skal vejledes, og det skal ske på en kompetent og effektiv måde. De virksomheder, som har svært ved at leve op til deres ansvar, skal opleve, at kontrolbesøget trækker dem i den rigtige retning ved fokuseret vejledning og dialog, kontrol og om nødvendigt sanktionering. Fødevarestyrelsen afholder i dag en række møder med virksomhederne i dialogfora, f.eks. Dialogforum for Kontrol og Dialoggruppe for Økologiske fødevarer. Aftaleparterne er enige om, at Fødevarestyrelsen fortsat skal prioritere en systematisk opfølgning med virksomhederne gennem organiserede fora.

Det er vigtigt, at kontrollører og tilsynsførende mestrer at kombinere stærk faglighed, kommunikation og professionalisme i mødet med den erhvervsdrivende, så virksomhederne oplever et højt fagligt niveau og en sammenlignelig adfærd hos de tilsynsførende på både fødevarer- og veterinærområdet. På baggrund heraf er der i 2024 præsenteret et koncernfælles adfærdskodeks for alle medarbejdere, herunder kontrollører/tilsynsførende, på Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri område. Kodekset giver et overblik over nogle af de grundlæggende regler og principper, der gælder for alle offentligt ansatte og skal medvirke til at sikre, at kontrol gennemføres på en måde, der styrker tilliden til myndighederne. Som supplement til adfærdskodekset skal kontrollører og de tilsynsførende også gennemføre relevant uddannelse. Aftaleparterne er enige om, at Fødevarestyrelsen fortsat skal prioritere arbejdet med uddannelsen af de tilsynsførende og med konkrete initiativer i mødet med virksomhederne.

Økonomi

Inden for Fødevarestyrelsens samlede bevilling afsættes der i alt 90 mio. kr. årligt til finansiering af initiativerne inden for aftalen. Fødevarestyrelsen har derudover fortsat mulighed for at foretage prioriteringer inden for styrelsens økonomiske ramme med henblik på at sikre effektiv opgavevaretagelse. I forbindelse hermed vil der bl.a. være øget fokus på reduktion af gebyrer og kontroltryk.

Aftalen, herunder konkrete initiativer gældende for hvert hovedprincip udfoldes og beskrives i bilagene på de næste sider.

Bilag 1. Hovedprincip 1: Ét samlet beredskab

Indledning

Det aktuelle trusselsbillede varsler en højere grad af uforudsigelighed og mere kompleks og langvarige kriser, ikke mindst på grund af den geopolitiske situation og klimaforandringer. Begivenheder i den seneste forligsperiode har vist, at der er behov for et effektivt beredskab med en højere grad af omstillingsparathed, end det var forudset. Beredskabet skal håndtere alt fra fødevarerrelaterede og veterinære sygdomsudbrud til miljøforureninger, forsyningskriser og cyberhændelser.

Initiativer

Et robust fødevarer- og veterinærberedskab skal imødekomme behovet for samtænkning og samarbejde, dels på tværs af fødevarer- og veterinærområdet, dels aktører imellem, herunder myndigheder og erhvervslivet.

1.1. Risiko- og sårbarhedsvurderinger

De seneste års hændelser omfatter bl.a. krigen i Ukraine, markedsføring af farlige fødevarer, miljøforurening med PFAS, hyppigere udbrud af smitsomme husdyrsygdomme og zoonoser, f.eks. fugleinfluenza og COVID-19 mv. Endvidere forventer Fødevarestyrelsen, at klimaforandringer vil medføre, at vira, parasitter og sygdomme, der overføres via smittebærende organismer, vil give større udfordringer.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden igangsættes følgende:

- Arbejde med opdaterede risiko- og sårbarhedsvurderinger, som grundlag for Fødevarestyrelsens udvælgelse og prioritering af indsatser til styrkelse af beredskabet.
- Fortsat fokus på Afrikansk svinepest (ASF), herunder risikovurderinger, scenariebeskrivelser, forebyggelse mv.

1.2 Øget fokus på smittebeskyttelse

Tilstrækkelig smittebeskyttelse i virksomheder, herunder besætninger, er fundamentet for at forebygge introduktion af smitte og spredning af smitsomme sygdomme, herunder zoonoser. Smittebeskyttelse er derfor et særligt vigtigt værktøj og fokusområde, der forventes at skulle prioriteres højt ift. håndteringen af fremtidige trusler på både fødevarer- og veterinærområdet.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden prioriteres at arbejde med følgende:

- Løbende understøttelse af operatørernes ansvar for smittebeskyttelse med regulering, kontrol, vejledning og dialog med erhvervet.

Aftaleparterne er enige om, indledende at undersøge alternativer til den eksisterende model for udbetaling af erstatning ved udbrud af husdyrssygdomme med henblik på at lave en model, hvor landbruget bidrager til finansieringen, samtidig med at erhvervet fortsat skal have incitament til at anmelde eventuelt smitteudbrud i besætningen. I den forbindelse skal muligheden for oprettelse af en særlig fond undersøges med inddragelse af erfaringer fra andre lande. Aftaleparterne er enige om at resultatet af undersøgelsen skal drøftes i aftalekredsen. Derudover er aftaleparterne enige om, at følge udviklingen af vacciner mod fugleinfluenza på EU-niveau, og på

baggrund heraf forberede en dansk vaccinationsstrategi med henblik på effektiv forebyggelse af pandemier, herunder hensynet til de opdrættede dyrs sundhed og sammenhængen mellem dyresundhed, dyrevelfærd og menneskers sundhed og under hensyntagen til eksportmulighederne for danske fødevarereproducenter.

1.3 Beredskabsplaner

Opdaterede beredskabsplaner udgør en grundsten ift. håndtering af kriser på både veterinær- og fødevarerområdet. Der er behov for at sikre opdaterede beredskabsplaner på udvalgte områder for at kunne håndtere såvel kendte som nye kriser og forskellige scenarier. Planerne skal følge best practice for beredskabsplanlægning, herunder bl.a. sikre anvendelse af fælles terminologi og opbygning af planerne. Dette er samtidig en forudsætning for, at hændelser og kriser kan håndteres på tværs af fødevarer- og veterinærberedskabet og på tværs af myndigheder samt virksomheder/brancher.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden igangsættes følgende:

- Løbende opdatering af beredskabsplanerne på baggrund af trussels- og risikovurderinger.

1.4 Kompetenceudvikling

Effektiv håndtering af hændelser og kriser fordrer løbende uddannelses- og øvelsesaktivitet. Et robust beredskab forudsætter, at der er et løbende overblik over, hvem der kan indgå i beredskabet ved kriser. Der skal uddannes et nærmere fastsat antal medarbejdere, der på forhånd kender til kriseorganiseringen og procedurerne for krisehåndtering og er klar til indsats. Derved opnås en hurtig og effektiv håndtering og samtidig faglig synergi mellem fødevarer- og veterinærberedskabet ved at kunne trække på medarbejdere og faglig viden på tværs af områderne.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden igangsættes følgende:

- Udvikling af kompetenceudviklingsprogram, som sikrer systematisk og løbende uddannelses- og øvelsesaktiviteter for Fødevarerstyrelsens beredskab.

1.5 Dataunderstøttelse og analysekapacitet

Det er vigtigt med fortsat udvikling af analysemetoder og understøttende IT-værktøjer for at sikre optimal brug af data til kortlægning, overvågning og udbrudsopsporing i Fødevarerstyrelsens arbejde. Derudover er det væsentligt, at Fødevarerstyrelsen arbejder på forsat at udvikle en robust analysekapacitet for de mikroorganismer og kemiske stoffer, som kan udgøre en risiko i fødevarer og foder.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden prioriteres følgende:

- Udvikling af IT, databrug og analysekapacitet til løbende dataunderstøttelse af fødevarer- og veterinærberedskabet.

1.6. Samarbejdsaftaler

Håndtering af hændelser og kriser og det daglige beredskabsarbejde kræver et stærkt samarbejde med andre myndigheder, brancheorganisationer og erhvervet. På fødevarer- og veterinærområdet er der et tæt, løbende samarbejde med sundhedsmyndighederne, og aflivningsindsatser ved udbrud af smitsomme husdyrsygdomme, som f.eks. sker i samarbejde med Beredskabsstyrelsen. Det er afgørende, at der er tilstrækkelig bortskaffelseskapacitet i sådanne tilfælde. Der skal arbejdes på at øge og sikre bortskaffelseskapacitet, men aktuelt kan der forekomme ekstreme situationer, hvor det kan blive nødvendigt at nedgrave aflivede dyr for at sikre hurtig og effektiv bortskaffelse. Ligeledes er det afgørende, at der er tæt samarbejde med laboratorier, universiteter og forskningsinstitutioner, som yder rådgivning i relation til både forebyggelse og indsatser f.eks. PFAS-håndtering, risikovurderinger ifm. sygdomsudbrud, nye smittekilder mv. Der vil i de kommende år være fokus på at

styrke og udbygge disse samarbejder på tværs af myndigheder, brancheorganisationer og erhverv.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden igangsættes følgende:

- Implementere anbefalinger fra analysen af bortskaffelseskapacitet hos eksterne aktører, som blev udarbejdet bl.a. på baggrund af erfaringer med COVID-19.
- Udarbejde en ny aftale om bortskaffelseskapacitet med eksterne aktører.

Bilag 2. Hovedprincip 2. Bæredygtighed i alle led

Indledning

Danske fødevarer har i årtier været stærkt forbundet med kvalitet, sikkerhed og bæredygtighed, ligesom samhandel og fødevareeksport udgør en væsentlig del af den danske samfundsøkonomi. Aftaleparterne er enige om, at Fødevarestyrelsen skal fortsætte med at udvikle Danmarks styrkeposition samtidigt med, at der er fokus på den bæredygtige dagsorden.

Initiativer

Der lægges op til initiativer, der skal understøtte virksomhedernes produktion og markedsføring af bæredygtige fødevarer uden at kompromittere foder- og fødevaresikkerheden eller dyresundhed og -velfærd. Samtidig skal initiativerne understøtte fremtidens forbrugere til at træffe bæredygtige valg.

2.1 Antibiotika

Danmark er et land med en stor husdyrproduktion. Danmark producerer årligt ca. 29 mio. grise og ca. 0,5 mio. kvæg. Det sker under ansvarlige forhold, og siden 2009 er antibiotikaforbruget i Danmark reduceret med 31,2 pct. Det er vigtigt fremadrettet at understøtte et stadigt mere ansvarligt forbrug af antibiotika i landbruget og særligt i griseproduktionen, der står for ca. 86 pct. af det samlede antibiotikaforbrug til dyr.

Aftaleparterne er enige om, at Fødevarestyrelsen skal fortsætte initiativer, der har til formål at reducere, regulere og overvåge antibiotikaforbrug og -resistens, smitteforebyggelse og hygiejnetiltag og demonstrationsprojekter med sigte på initiativer til at sænke antibiotikaforbruget. Dermed kan der hurtigere reageres på udviklingen af resistens, både i forhold til at sikre human sundhed, samtidigt med, at der fortsat sikres effektiv behandling af dyresygdomme.

Endvidere er det vigtigt, at der sættes fokus på sunde dyr, kendte og nye alternativer til antibiotika, herunder deres effekt, og hvordan de eventuelt kan fremmes. Det forudsætter, at der tilvejebringes ny viden og fortsat forskes i alternativer.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden videreføres og iværksættes følgende:

- Det Veterinærmedicinske Råd.
- Overvågning af resistens i fødevarer og produktionsdyr.
- Rådgivningstjeneste om resistens i husdyr.

Der lægges endvidere op til en videreførelse af følgende:

- Videncenter for Dyrevelfærd (ViD), som har til formål at udbrede faktabaseret viden om dyrevelfærd.
- Danmarks 3R-Center, som arbejder for at skabe bedre forhold til forsøgsdyr og for at sætte fokus på mulighederne for at erstatte forsøgsdyr.

Da den tidligere reduktionsmålsætning for antibiotikaforbruget på 8 pct. med udgangspunkt i niveauet for 2018 ikke blev indfriet ved udgangen af 2023, har Det Veterinærmedicinske Råd udarbejdet anbefalinger, der skal understøtte en yderligere reduktion af antibiotikaforbruget frem mod 2027. Aftaleparterne er enige om at igangsætte indsatser til at understøtte en yderligere reduktion i antibiotikaforbruget frem mod 2027, herunder en sænkning af grænseværdierne i Gult kort-ordningen, med særlig prioritering af smågrise, opdatering af Fødevarestyrelsens antibiotikavejledning og undersøgelse af alternativer til antibiotika.

Derudover er aftaleparterne enige om at undersøge muligheden for at overvåge medicinudlevering opdelt på økologiske og konventionelle bedrifter. Aftalekredsen vil

inden udgang af 2024 vil få forelagt et implementeringsoplæg, herunder i forhold til håndtering af eventuel økonomi.

Endelig er aftaleparterne enige om at afsøge mulighederne for at udvikle og etablere en veterinærmedicinsk receptserver med henblik på at få en mere nøjagtigt opgørelse af forbruget af antibiotika.

2.2 Etablering af et statskontrolleret klimamærke

Der er et udbredt ønske blandt forbrugerne om at spise mere klimabevidst, men det kan være vanskeligt at afkode forskellige produkters klimaaftryk, når forbrugeren køber ind. Endvidere er der fra erhvervets side et udbredt ønske om, at der skal etableres et klimamærke, der kan gøre det lettere for forbrugerne at navigere efter fødevarers klimaaftryk.

Udvikling af et statskontrolleret klimamærke er et tiltag, der både kan understøtte en bæredygtig fødevarerproduktion og det bæredygtige forbrug. Det er vigtigt, at fødevarerindustrien udvikler nye løsninger til produktion af bæredygtige fødevarer, så klimabelastningen for fødevarerproduktion kan mindskes samtidigt med, at forbrugerne får mulighed for og vejledes til at træffe mere klimabevidste valg ved indkøb.

Aftaleparterne er enige om, at Fødevarestyrelsen skal fortsætte etableringen af et frivilligt, statskontrolleret klimamærke for fødevarer. Et statskontrolleret klimamærke skal sikre, at der er ét fælles klimamærke, som forbrugerne kan have tillid til, og som detailhandlen og fødevarerbranchen bredt set vil anvende.

2.3 Fokus på regelforenkling - donationsregler ved madspild

I Danmark ender ca. 800.000 tons mad hvert år i skraldespanden. Hvis madspild og fødevarerstab skal reduceres effektivt, er der behov for en koordineret indsats fra jord til bord på tværs af både offentlige og private aktører – både i Danmark og globalt. Ændring af regler og barrierer kan gøre det lettere at reducere madspild inden for lovgivningens rammer. Det er eksempelvis relevant at se på regler for donation af mad, så byrderne lettes for donationsorganisationer og dem, der gerne vil donere, samtidigt med at fødevarerensikkerheden opretholdes.

Aftaleparterne noterer sig, at madspildsområdet vil blive understøttet af madspildsstrategien, som bl.a. sætter fokus på regelforenkling. Regelforenkling og aktørinddragelse er et arbejdsområde i strategien, hvori der bl.a. lægges vægt på, at regler, som utilsigtet kan hindre reduktion af madspild, skal gøres så smidige som muligt, og administrationen for f.eks. donation af overskudsvarer skal gøres så let som muligt inden for de rammer, der er fastsat i EU.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden iværksættes følgende:

- Samarbejde med madspildsorganisationer om afklaring og evt. muligheder for tilpasning af danske regler, der besværliggør reduktion af madspild for virksomhederne, under hensyn til foder- og fødevarerensikkerheden.

Bilag 3. Hovedprincip 3: Et fremtidssikret kontrolkoncept

Indledning

Det er vigtigt for tilliden til danske fødevarer og husdyrproduktion – både nationalt og internationalt – at Fødevestyrelsen udfører effektiv og sammenhængende kontrol med både fødevarer og dyr.

Kontrolkoncepterne skal fortsat bygge på en risiko- og behovsorienteret kontroltilgang. Risikoorienteringen er forstået som risikofyldte aktiviteter med relation til fødevarer sikkerhed, folkesundhed, dyresundhed og dyrevelfærd. Behovsorienteret forstået i forhold til at målrette kontrollen mod virksomheder, der har problemer med at overholde lovgivningen.

Initiativer

Fødevestyrelsens kontrol skal fortsat udvikles, særligt set i lyset af at trusselsbilledet har ændret sig de senere år som følge af bl.a. kendte og nye dyresygdomme, fødevarerborne zoonoser, den teknologiske udvikling, øget handel over grænser samt uønskede kemiske stoffer i fødevarer.

Aftaleparterne er enige om, at Fødevestyrelsen så vidt som muligt skal udvikle kontrolområderne efter fælles principper. Kontrolområderne skal dog tilgodeses de forskelle, der er mellem fødevarerhvervet og primærproduktion med dyrehold. Det er ikke kun forskelle i virksomhedskulturer og drift, men også i regler og grad af digitalisering.

Aftaleparterne noterer sig, at kontrolbesøg som udgangspunkt skal gennemføres uanmeldt medmindre forudgående underretning er absolut nødvendig for at gennemføre kontrollen, f.eks. hvis der er behov for at sikre tilstedeværelse af de rette personer. Det er f.eks. muligt i forbindelse med starthjælp eller visse kampagnekontroller. Begrundelsen er, at kontrollen skal give et reelt øjebliksbillede af primærproducenten eller virksomheden, og formålet med kontrolbesøget kan forspildes, hvis kontrolbesøget er anmeldt. Aftaleparterne er samtidig enige om, at Fødevestyrelsen så vidt muligt og inden for rammerne af kontrolforordningen skal afsøge muligheder for, om der er dele af kontrollen, hvor formålet med kontrollen ikke forspildes ved anmeldelse eller varsling, og som derfor kan tilrettelægges på en mere hensigtsmæssig måde.

Aftaleparterne vil med denne aftale prioritere, at fleksibiliteten i kontrolkoncepterne skal videreudvikles og skabe mulighed for at prioritere og skalere i kontrolindsatser såvel som kontrolindsatser – så f.eks. kvaliteten i den enkelte kontrol og antal udførte kontroller ses i sammenhæng. Der skal mere fokus på formålet med kontrollen, dvs. kvaliteten og effekten, frem for på mål om et bestemt antal kontroller.

Endelig skal en videreudvikling af kunderettede selvhjælpsværktøjer f.eks. på hjemmesiden fortsat understøtte kontrolindsatserne.

3.1 Helheds- og behovsorienteret veterinærkontrol

Der er behov for at udvikle kontrolkonceptet for veterinærkontrollen med henblik på at opnå en mere helheds- og behovsorienteret veterinærkontrol. Det gælder såvel kontrollen med dyrevelfærd i besætninger og i forbindelse med transport, dyresundhed, smittebeskyttelse og medicinanvendelse. Derudover er det også vigtigt, at der bliver arbejdet for at skabe rammer for kontrollen, så der er større fleksibilitet i planlægning, tilrettelæggelsen og gennemførelse af selve kontrollen. Flexibiliteten sikrer, at kontrollen tilpasses det aktuelle trusselsbillede, så der er mulighed for løbende at prioritere og skalere mellem kontrolindsatserne i forhold til risici og behov.

Der er først og fremmest behov for at afdække potentialerne for bedre brug af data, for på sigt at udvikle og implementere værktøjer til mere fremtidssikrede løsninger og værktøjer til at understøtte en helheds- og behovsorienteret kontrol, herunder at afdække mulighederne og grundlaget for en kontroludpegningsmodel på veterinærområdet. Endvidere er aftaleparterne enige om, at Fødevarestyrelsen i løbet af aftaleperioden skal afsøge forudsætninger for, at der kan udføres mere administrativ kontrol, herunder f.eks. ved brug af video- og billedmateriale. Aftaleparterne er enige om, at Fødevarestyrelsen skal indsamle erfaringer med henblik på, at der på sigt kan gennemføres en politisk drøftelse af mulighederne for at anvende flere administrative og digitale værktøjer i kontrollen.

Endelig noterer aftaleparterne sig, at det fremgår af dyrevelfærdsaftalen 2024-27, at der gennemføres en undersøgelse af mulige strafskærpselser på dyrevelfærdsområdet.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden prioriteres og iværksættes følgende:

- Afdækning af behovet for øget risikoudpegning, herunder anvendelse af avancerede datametoder.

3.2 Tilpasning af fødevarer kontrollens eksisterende indsatser

Kontrollen er både forebyggende og understøttende, baseret på en vejledende og dialogbaseret tilgang og skal løbende tilpasses udviklingen i erhvervene. Et stigende antal fødevarer virksomheder strækker sig over flere dele af fødevarerækeden og kan f.eks. både være fødevarerproducent, ingrediensvirksomhed og foderproducent. Kontrollen er derfor blevet mere kompleks, hvilket medfører behov for at videreudvikle fleksibiliteten i kontrollen.

Det understøttes bl.a. gennem videreudvikling af kontroludpegningsmodellen, ved at skærpe screening af forbrugeranmeldelser forud for kontrol og ved løbende at evaluere indsatsernes formål og effekt.

Der lægges op til en række forenklinger i kontrollkonceptet og samtidig reduktion i kontrolomfanget.

Aftaleparterne er enige om, at starthjælp bliver en integreret del af den stikprøvebaserede basiskontrol, og gives på den første stikprøvebaserede basiskontrol, som i udgangspunktet bliver udført inden for en måned efter registrering som fødevarer virksomhed hos Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen vil arbejde med at udvikle starthjælpen, samtidig med at denne type kontrol fortsat vil være varslet for at sikre, at de rette personer er til stede til at modtage starthjælpsvejledningen.

Kampagnekontrollen videreudvikles, så de prioriterede indsatser fremadrettet integreres og prioriteres som *light* kampagner inden for den samlede ramme for kampagner. Det medvirker til, at Fødevarestyrelsen hurtigt kan målrette kontrollen mod opståede risici eller nye trends i fødevarerhvervet. Samlet set betyder det, at der kommer færre dybdegående indsatser med udvalgte faglige emner.

I seneste forligsperiode blev der indført et ekstra opfølgende kontrolbesøg, som bl.a. skulle være med til at styrke indsatsen med de virksomheder, der ikke følger reglerne. Når virksomheden har rettet op på de sanktionerede forhold, får virksomheden som tidligere den anden opfølgende standardkontrol, hvorefter den igen indgår i basiskontrollen. Aftaleparterne er enige om, at der med aftalen laves en række justeringer ved kontrollen, herunder at det fremadrettet vil være sanktionens karakter der er afgørende for den opfølgende kontrol. Justeringerne til den opfølgende kontrol medfører, at den mildeste sanktion (indskærpselse) kun udløser én opfølgende kontrol. De mere alvorlige sanktioner (forbud/påbud, administrativ bøde, politianmeldelse) vil fortsat vil udløse to opfølgende kontroller.

Fødevarestyrelsen har to rejsehold – på henholdsvis fødevarer- og veterinærområdet – med særligt fokus på virksomheder med dårlig regelefterlevelse. Der er fortsat behov for rejseholdenes indsats over for disse virksomheder og over for svindel, når det er nødvendigt. Det gælder f.eks. indsatsen over for ulovlig import og nethandel. Det kan også omfatte identifikation af barrierer, der begrænser mulighed for kontrol med svindel, samt bedre muligheder for at udføre kontrol via digitale platforme.

Aftaleparterne er enige om at følgende prioriteres og igangsættes følgende:

- Fortsat udvikling og arbejde med kontroludpegningsmodel på fødevarerområdet.
- Analyse af mulighederne for mere digitaliseret kontrol vha. billede - og videomateriale.
- Starthjælp bliver en integreret del af det første kontrolbesøg i nye virksomheder.
- Styrket fokus på sammentænkning af kontrolindsatser for småskala-virksomheder.
- Der laves en småskalapakke II, der viderefører indsatsområderne fra småskalapakke I. Fødevarestyrelsen vil i tillæg til indsatserne gennemføre nabotjek ved sammenlignelige lande med henblik på at effektivisere af kontrollen.
- Ændring af bagatelgrænsen for fødevareraktiviteter ved lejlighedsvis arrangementer, så der ikke længere gælder en begrænsning på 10 årlige arrangementer men alene en begrænsning på 30 dage.
- Videreudvikling af kampagneindsatsen så den også omfatter "light" kontrolkampagner.
- Forenkling af kontrolkonceptet ved at nedlægge prioriteret indsats.
- Beredskabskontrol f.eks. smitteopsporing bliver en ny selvstændig indsats
- Antallet af fødevarerkontroller reduceres.
- Videreførelse af det udvidede og opsøgende rejseholds indsats over for svindel, herunder også i forbindelse med e-handel med fødevarer.
- Justering af kontrolindsatsen ved første opfølgende kontrolbesøg således, at sanktionens karakter afgør opfølgningen.
- Fødevarestyrelsen skal lave en analyse af sanktionsniveauer på fødevarerkontrollen, herunder med fokus på proportionalitet i bødestørrelser.

Bilag 4. Hovedprincip 4: Professionel og understøttende kontrol

Indledning

Kontrollen er vigtig af flere grunde. Det er en myndighedsforpligtelse, og en vigtig samfundsmæssig opgave at skabe tillid til, at danske fødevarer mv. lever op til de gældende EU- og nationale regler. På den måde sikres det, at både forbrugere og de lande, Danmark eksporterer til, fortsat kan have stærk tillid til danske fødevarer. Fødevarestyrelsen har en vigtig opgave i at sikre, at mødet med de erhvervsdrivende er kendetegnet ved dialog og god vejledning. Mange virksomheder vil gerne efterleve reglerne, og det er myndighederne, der bl.a. har til opgave at hjælpe dem på rette vej.

Initiativer

Kontrollen er både forebyggende og understøttende - baseret på en vejledende og dialogbaseret tilgang og skal løbende tilpasses udviklingen i erhvervene. Kontrollen skal sikre og understøtte, at reglerne på området bliver overholdt. Det er den erhvervsdrivendes ansvar at overholde reglerne, men Fødevarestyrelsen skal med kontrol og vejledning understøtte, at dette sker. Aftaleparterne er derfor også enige om, at det skal prioriteres, at der fortsat arbejdes med at sikre god forvaltning, hvor Fødevarestyrelsen leverer professionel og understøttende kontrol.

4.1 Styrket faglighed og professionalisme hos Fødevarestyrelsens tilsynsførende

Aftaleparterne er enige om, at de tilsynsførende skal mestre balancen mellem stærk faglighed, kommunikation og professionalisme, så virksomhederne oplever et højt fagligt niveau og en sammenlignelig adfærd hos de tilsynsførende.

Langt hovedparten af alle virksomheder bestræber sig omhyggeligt på at efterleve alle regler, inkl. reglerne på Fødevarestyrelsens område. Det er derfor også vigtigt, at Fødevarestyrelsen leverer konkret vejledning under kontrolbesøgene. Det er vigtigt, at der er en god dialog, og at myndighederne sikrer, at dialogen fortsætter – også efter kontrolbesøget, når der f.eks. sendes vejledninger mv. Det er vigtigt, at understøtte de virksomheder, der har viljen til at efterleve reglerne.

Der skal ske en løbende kompetenceudvikling af de tilsynsførende på fødevare- og veterinærområdet. Dette skal understøtte, at der udføres en ensartet kontrol på tværs af områderne. Det er vigtigt, at mødet med myndighederne opleves ensartet og konstruktivt.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden videreføres og igangsættes følgende:

- Kompetenceudvikling af tilsynsførende med fokus på dialog og vejledning på tværs af fødevare- og veterinærområdet
- Indsats der styrker vejledningen også *efter* kontrolbesøg, herunder opfølgning og dialog

4.2. Fortsat styrkelse af mødet med virksomheder

I seneste forligsperiode blev der iværksat en række tiltag, der skulle styrke mødet virksomheder og myndigheder imellem. Fødevarestyrelsen lancerede bl.a. en ny digital opstartspakke samt forenklede processer og produkter på Fødevarestyrelsens hjemmeside 'opstart af virksomhed'. Opstartspakken, og de andre tiltag på Fødevarestyrelsens hjemmeside, har fået en positiv modtagelse, og aftaleparterne er enige om, at der arbejdes videre med tiltagene.

Vejledningsindsatsen på hjemmesiden og selvhjælpsværktøjer gør det muligt med vejledning og hjælp til virksomhederne på de tidspunkter, der passer dem. Denne

type aktiviteter udgør således en afgørende hjørnesteen i mødet mellem styrelse og virksomhed.

Der lægges op til, at der i aftaleperioden prioriteres følgende:

- Videreudvikling af vejledningsindsats og selvhjælpsværktøjer på Fødevarerstyrelsens hjemmeside.
- Fødevarerstyrelsen skal fortsat prioritere en systematisk opfølgning med virksomhederne gennem organiserede fora.